

کتاب الجعالة

احکام جعالة

بسم الله الرحمن الرحيم

المستعان بك يا صاحب الزمان عجل الله تعالى توضیحات

مقدمه
شروط جعالة

۱

جعالة خاص باشد

وَلَوْ عَمِنَ الْجُعَالَةُ لِوَاحِدٍ وَرَدَّ غَيْرَهُ

اگر جاعل دستمزد را برای عامل معین تعیین کند ولی شخص ثالث کار را انجام دهد

فَهُوَ مُتَبَرِّعٌ لِّأَشْيَاءٍ لَهُ

به شخص ثالث چیزی تعلق نمیگیرد زیرا کار را مجانی انجام داده ست

مثال

اینجا هیچ کدام مستحق اجرت نیستند. زیرا زید کاری نکرد و عمرو نیز مورد خطاب نبود و انجام داد

۲

وَلَوْ شَارَكَ الْمَعِينُ

اگر شخص ثالث با عامل معین مشارکت کرد

فَإِنْ قَصِدَ التَّبَرُّعَ عَلَيْهِ

اگر قصد تبرع داشته باشد

فَالْجَمِيعُ لِلْمَعِينِ

همه دستمزد برای شخص معین ست

وَأَيُّ شَخْصٍ ثَالِثٍ قَصِدَ تَبَرُّعَ نَدَاثَةِ بَاشِد

شخص ثالث قصد تبرع نداشته باشد

فَاللِّمَعِينِ (فَالْمُعِينُ)

نصف دستمزد برای شخص معین ست زیرا کار با عمل دو نفر به اتمام رسیده ست

وَأَيُّ شَخْصٍ مُتَبَرِّعٌ

به شخص متبرع چیزی تعلق نمیگیرد

نکته

این احکام بر اساس مبنایی است که سرانه برای هر نفر در نظر بگیریم

شاهد ثانی براساس کار انجام شده طرفین پرداخت گردد

۳

وَلَوْ تَجَوَّزَ الْجُعَالَةُ مِنَ الْأَجْنَبِيِّ

جعالة از طرف اجنبی نیز صحیح ست

وَأَيُّ بَدُونِ إِجَازَةِ مَالِكٍ

با اجازه از مالک

وَيَجِبُ عَلَيْهِ

خودش باید پول را بدهد

وَأَيُّ تَعْيِينِ شَدِيدٍ بَاشِد

تعیین شده باشد

وَأَيُّ وَاجِبِ سِتِّ جَاعِلِ پَسِ از اِنجَام عَمَلِ پَرْدَاخْتِ كَند

واجب ست جاعل پس از انجام عمل پرداخت کند

وَأَيُّ تَعْيِينِ نَشَدِيدٍ بَاشِد

تعیین نشده باشد

بَاشِد اِجْرَتِ المِثْلِ بَیْرَازِد

باید اجرت المثل بپردازد

۴

وَهُی جَائِزَةٌ لِأَجْرِ الوَفَاءِ مِنْ طَرَفِ الْعَامِلِ مُطْلَقًا

عقد جعالة از طرف عامل جایز ست مطلقا

لِذَا هَرِ وَقْتُ عَامِلٍ بَخَوَاهِدِ مِیْتَوَانِدِ عَقْدَ رَا فِسخِ كَند

خواه قبل از اقدام به انجام کاری باشد یا پس از شروع کار

(عقد دو جانبه است / ایقاع یک طرفه است (مثل عتق، طلاق و

محل بحث

خصوصیات عقد و ایقاع

اختلاف در ایقاعات که لازم اند و جایز اند

است و اگر ایقاع باشد که پر واضح است که جایز است

عامل میتواند مطلقا عقد جعالة را فسخ کند: چه موقعی

که عامل شروع به کار کرده یا شروع به کار نکرده

عقد جعالة اگر عقد باشد از عقود جایز من الطرفين

است و اگر ایقاع باشد که پر واضح است که جایز است

اگر کار از کارهایی باشد که تا تمام گذاشتن کار موجب ضرر دیدن جاعل میشود، اینجا عامل حق فسخ ندارد

۵

وَأَمَّا الْجَاعِلُ

پیش از شروع به کار عامل باشد

فَجَائِزَةٌ مِنْ طَرَفِهِ قَبْلَ التَّبَسُّطِ

جواز فسخ دارد

پس از شروع به کار عامل باشد

مما الماضی یعنی ما ماضی یعنی کاری که انجام شده ست

وَأَمَّا الْعَامِلُ

جاعل

مما الماضی یعنی کاری که انجام شده ست

مثلا اگر قرار بود دیوار دو متری را بسازد و ۲۰۰ بگیرد، برای یک متر ساخته شده، اینجا عامل مستحق ۱۰۰ است

اگر مالک پیش از شروع عمل با در انکای آن از جعالة رجوع کند

۶

وَلَوْ رَجَعَ الْجَاعِلُ (وَلَمْ يَعْلَمْ الْعَامِلُ رَجُوعَهُ)

عامل از فسخ اطلاع نداشته باشد

فَلَهُ كَمَالُ الْأَجْرَةِ

جاعل کار را به اتمام رساند، اینجا عامل مستحق تمام اجرت است

اگر موکل وکیلش را عزل کرد و به گوش وکیل این خبر نخورد تا اینکه وکیل کارش را به اتمام رساند

در آنجا وکیل همه مزد را مستحق است با اینکه از طرف موکل این فسخ صورت گرفته بود

۷

فِي اسْتِحْقَاقِ الْجَعْلِ عَلَي الرَّدِّ

در باب جعالة

محل بحث

که غرر بردار است (یعنی ظرفیت تحمل غرر دارد). این نوع قرار داد اجاره اشکال ندارد و عقد جعالة صحیح است

اگر دو صیغه برای جعالة واقع سازد که در مقدار عوض یا برخی اوصاف تفاوت داشته باشد

در باب اجاره گفتیم

اجاره به صورت تردیدی باطل بود مثلا اگر با پارچه رومی دوختی ۲۰۰ و اگر با پارچه فارسی بدوزی ۱۰۰ میدهم

۸

وَلَوْ أَوْفَقَ الْمَالِكُ صِيغَتَيْنِ

هرکس فلان کتاب را برای من امروز پیدا کند ۱۰۰ و هرکس آن کتاب را فردا پیدا کند ۵۰۰ میدهم یک اوقت عامل هیچ کدام از دو جعالة را نشنیده است

اگر عامل هر دو را شنید ۳ میزان اجرت مسمی قرار داد دوم است

به عبارت دیگر وقتی قرار داد دوم صادر شد یعنی قرار داد اول فسخ شده است

اگر عامل یکی از این دو قرار داد به گوشش خورده است

طبق همانی که به گوشش خورده، میزان اجرت همان قرار دادی است که به گوشش خورده است

۹

فِي اسْتِحْقَاقِ الْجَعْلِ عَلَي الرَّدِّ

عَمَلٌ بِالْأَخِيرَةِ إِذَا سَمِعَهُمَا الْعَامِلُ

اگر عامل عبد را تا درب خانه مالک بیاورد و سپس فرار کند

فَلَا شَيْءَ لِلْعَامِلِ

چیزی به عامل تعلق نمی گیرد زیرا کار را به اتمام نرسانده ست

اگر عامل عبد را برگرداند در حالی که صیغه جعالة را نشنیده ست

این کار را به قصد تبرع انجام داده ست (فَلَوْ رَدَّ بِغَيْرِهِ كَانَتْ مَتَبَرِّعًا)

۱۰

وَلَا يَسْتَحِقُّ الْأَجْرَةَ إِلَّا بِبَدَلِ الْجَاعِلِ

محل بحث

اگر عامل عبد را برگرداند و مطلق مزد را قصد کند

اَقْوَال

مستحق عوض ست

مستحق عوض نیست

مَسَائِلُ

شباهت ها و تفاوت ها بین باب اجاره

